

10 grudnia – Światowy Dzień Praw Człowieka 2016

Stań w obronie praw człowieka

60 lat temu, 10 grudnia 1948 roku, Zgromadzenie Ogólne ONZ przyjęło Powszechną Deklarację Praw Człowieka, najważniejszy dokument dotyczący praw człowieka i pierwszy tego rodzaju przyjęty przez społeczność międzynarodową. 10 grudnia jest obchodzony na całym świecie jako Dzień Praw Człowieka.

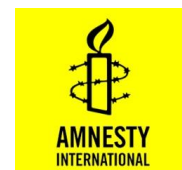
Deklaracja składa się z Preambuły i 30 artykułów i została sporządzona przez przedstawicieli wszystkich regionów świata w oparciu o wszelkie systemy prawne. Deklaracja stanowi fundamentalny kanon praw przysługujących wszystkim ludziom bez względu na różnice "rasy, koloru skóry, płci, języka, religii, poglądów politycznych lub innych przekonań, narodowości, pochodzenia społecznego, majątku, urodzenia lub jakiegokolwiek inne różnice". Deklaracja zawiera szeroki zakres podstawowych praw człowieka i wolności do których wszystkie kobiety i wszyscy mężczyźni na całym świecie są uprawnieni. Jest kamieniem węgielnym pod wciąż rozwijający się system ochrony praw człowieka.

Powszechna Deklaracja Praw Człowieka została wpisana do Księgi Guinnessa jako najczęściej tłumaczony dokument na świecie. Deklaracja została przetłumaczona na 360 języków. Istnieje w 6 oficjalnych językach ONZ: arabskim, chińskim, angielskim, francuskim, rosyjskim i hiszpańskim, którymi posługują się miliardy ludzi. Została przetłumaczona także na tak rzadki język jak pipil, którym posługuje się 50 osób w Salwadorze i Hondurasie, kirundi używany w Burundi, czy też yao w Malezji.

Deklaracja otworzyła drzwi do postępu, ale nadal pozostaje wiele do zrobienia. Każdy dzień przynosi przykłady łamania praw człowieka na całym świecie.

A CO MÓWIĄ FAKTY

AMNESTY INTERNATIONAL

W 2015 roku Amnesty International zbadała sytuację w zakresie praw człowieka w 160 krajach i terytoriach na całym świecie. Na niektórych obszarach odnotowano pewne postępy, ale wiele osób i społeczności żyje i narażonych jest na poważne naruszenia praw człowieka.

- Przynajmniej 113 krajów arbitralnie ogranicza wolność wypowiedzi i prasy.
- Ponad 60 milionów ludzi na świecie zostało wysiedlonych ze swoich domów. Wielu zostało wysiedlonych na kilka lat lub dłużej.
- Ponad 30 krajów nielegalnie zmusiło uchodźców do powrotu do krajów, w których narażeni byli na niebezpieczeństwo.
- W co najmniej 36 krajach grupy zbrojne łamią prawa człowieka.
- Co najmniej 156 obrońców praw człowieka zmarło w areszcie lub zostało zabitych.
- Ponad 61 krajów więziło więźniów sumienia - ludzi, którzy po prostu egzekwowali swoje prawa i wolności.
- Ponad 122 kraje torturowały lub w inny sposób źle traktowały ludzi.
- W co najmniej 19 krajach popełniono zbrodnie wojenne lub w inny sposób naruszano międzynarodowe prawo humanitarne.

- W co najmniej 55% krajów dochodziło do nieuczciwych procesów, a gdy procesy są nieuczciwe, sprawiedliwości nie staje się zadość ani w stosunku do oskarżonego, ani ofiary czy społeczeństwa.

MIĘDZYNARODOWA KONFEDERACJA ZWIĄZKÓW ZAWODOWYCH - MKZZ

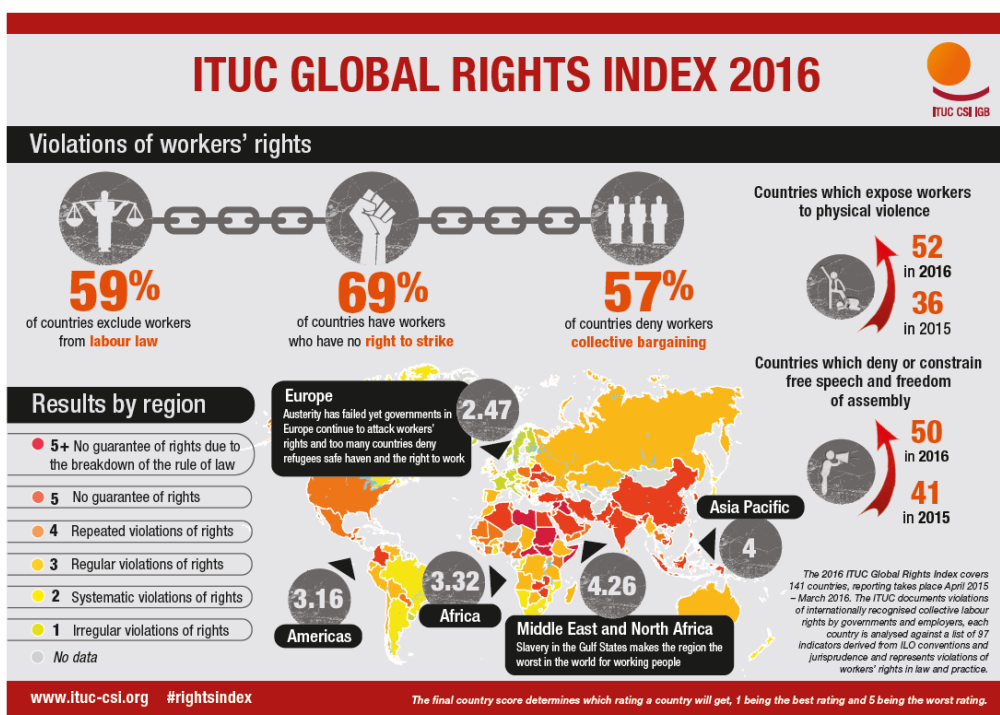

Według Światowego wskaźnika praw MKZZ z 2016 r. (2016 ITUC Global Rights Index) przestrzeganie praw pracowniczych pogorszyło się w niemal wszystkich regionach świata, szczególnie poprzez stosowanie poważnych represji wobec osób korzystających z prawa do wolności słowa i wolności zgromadzeń.

Najgorszymi regionami dla pracowników znowu okazały się Bliski Wschód i Afryka Północna. Całkowity brak prawa do wolności zrzeszania się oraz system *kafala*, który naraża miliony pracowników migrujących na ryzyko pracy przymusowej, w dalszym ciągu są obecne w państwach Zatoki. Co więcej, w wyniku dalszej odmowy lub zagrożenia demokracji i praw człowieka, na Bliskim Wschodzie ma miejsce eskalacja przemocy, ucisku i nie istnieje wolność zrzeszania się.

Kraje Europy i Azji Środkowej nadal oferują pracownikom najlepszą ochronę praw związkowych, ale jednocześnie postępuje ciągle pogorszenie się tych praw.

Nawet w państwach o silnych tradycjach demokratycznych, rządy przedstawiły propozycje zmierzające do wprowadzenia barier prawnych ograniczających głos pracowników w negocjowaniu układów zbiorowych pracy oraz w odniesieniu do polityki rządu. Związki zawodowe w Wielkiej Brytanii, Francji i Finlandii walczą z regresywnymi zmianami prawnymi w legislacji.

W tym roku dziesięcioma najgorszymi krajami dla pracowników były: Białoruś, Kambodża, Chiny, Kolumbia, Gwatemala, Indie, Iran, Katar, Turcja i Zjednoczone Emiraty Arabskie. Ponadto, odnotowano również spadek w rankingu przestrzegania praw w innych krajach, takich jak: Indonezja (z 4 na 5), Paragwaj (z 3 na 4) i Belgia (z 1 na 2).

Choć o jeden zmniejszyła się liczba krajów, w których pracownicy stracili życie z powodu swojej działalności związkowej, jednocześnie wzrosła liczba państw, w których pracownicy byli narażeni na przemoc, z 36 w 2015 do 52 krajów w 2016 roku.

Kraje, w których pracownicy doświadczają najgorszych form przemocy, w tym morderstw, zabójstw, porwań i gróźb oraz przemocy fizycznej to: Kolumbia, Egipt, Gwatemala, Indonezja i Ukraina. Działając wspólnie na rzecz lepszych płac, praw pracowników i warunków pracy, pracownicy, czy związkowcy są celem zarówno państwowych sił bezpieczeństwa, jak i bandytów wynajętych przez firmy.

Innym trendem, który się nasila jest dramatyczny wzrost ograniczeń i ingerencji w wolność słowa i pokojowych zgromadzeń. Rządy wykorzystując zagrożenia wynikające z działalności terrorystycznej, wprowadzają ograniczenia, które naruszają prawo do wolności zgromadzeń i wypowiedzi. A przecież są one nie tylko filarem demokratycznych społeczeństw, ale także umożliwiają pracownikom i obywatelom wypowiadanie się w procesie podejmowania decyzji.

W 50 krajach, czyli o 9 krajów więcej niż w ubiegłym roku, manifestacje zostały przerwane, a wobec pracowników zastosowano działania odwetowe za wyrażanie swoich poglądów.

Dane wykazują, że w 59 % przebadanych krajów niektóre kategorie pracowników pozbawione są prawa do wolności zrzeszania się, w 69 % krajów pracownicy nie mają prawa do strajku, a w 57% państw nie mogą negocjować w kwestii poprawy warunków pracy.

W 52 krajach pracownicy narażani są na przemoc fizyczną.

W 50 krajach wolność słowa i prawo do zgromadzeń są zabronione lub bardzo ograniczone.

Wyniki pochodzą ze *Światowego wskaźnika praw MKZZ*. W całym roku 2015 i 2016, MKZZ zbadała udokumentowane przypadki łamania praw i represje zastosowane wobec pracowników, którzy stanęli po stronie demokratycznych praw i wolności, równości i sprawiedliwości społecznej. W oparciu o zebrane dowody, MKZZ po raz trzeci opublikowała wykaz 141 krajów ze wskazaniem stopnia poszanowania praw pracowników.

Światowy wskaźnik praw MKZZ uwzględnia podstawowe międzynarodowe standardy pracy, w szczególności dotyczące praw obywatelskich, prawa do rokowań zbiorowych, prawa do strajku, prawa do swobodnego zrzeszania się oraz dostępu do należnych praw procesowych.

Prawa te zawarte są w międzynarodowych instrumentach ochrony praw człowieka, w tym Powszechnej Deklaracji Praw Człowieka, i zostały one uznane za przesłanki stanowiące podstawy realizacji zasady godnej pracy.

Zdolność do organizowania się daje pracownikom siłę potrzebną do uzyskania lepszych praw pracowniczych, ochrony zdrowia i bezpieczeństwa w miejscu pracy, niedyskryminowania i wolności od pracy przymusowej i pracy dzieci. *Światowy wskaźnik praw MKZZ* jako punkt odniesienia traktuje zatem zbiorowe prawa pracy służące realizacji zasady godnej pracy.

Państwa oceniane są w skali od 1 do 5, przy czym 1 odnosi się do krajów o najwyższym poszanowaniu praw:

1 – Epizodyczne łamanie praw

Zbiorowe prawa pracy są zazwyczaj przestrzegane. Pracownicy mogą swobodnie zrzeszać się i bronić swoich praw w sporach z rządem i / lub pracodawcami; mogą również poprawiać warunki pracy w drodze rokowań zbiorowych. Wykroczenia przeciw pracownikom mają miejsce, ale nie pojawiają się regularnie.

2 - Powtarzające się przypadki łamania praw

Kraje z wynikiem 2 mają nieco słabsze zbiorowe prawa pracy, niż te z oceną 1. Ponadto, niektóre prawa są przedmiotem powtarzających się ataków ze strony rządów i / lub firm, co osłabiło walkę o lepsze warunki pracy.

3 - Regularne naruszanie praw

Rządy i / lub firmy regularnie ingerują w zbiorowe prawa pracownicze lub nie udaje im się w pełni zagwarantować ważnych aspektów tych praw. Prawo jest wadliwe oraz / lub funkcjonują pewne praktyki, które sprawiają, że częste łamanie praw staje się możliwe.

4 – Systematyczne łamanie praw

Pracownicy w krajach z oceną 4 informują o systematycznych naruszeniach ich praw. Rządy i / lub firmy angażują się w działania, których celem jest zniszczenie zbiorowego głosu pracowników, a które to działania zagrażają podstawowym prawom.

5 – Brak gwarancji praw

Państwa ze stopniem 5 są najgorszymi miejscami do pracy na świecie. O ile przepisy formułują pewne prawa, to pracownicy nie mają do nich skutecznego dostępu, a zatem są narażeni na autokratyczne reżimy i nieuczciwe praktyki pracy.

5 + - Prawa nie są zagwarantowane ze względu na brak rządów prawa. Pracownicy w krajach z oceną 5+ mają tak samo ograniczone prawa jak ci z oceną 5. Jednakże, w krajach 5+ jest to związane z istnieniem dysfunkcyjnych

instytucji w wyniku konfliktu wewnętrznego i / lub okupacji wojskowej. W takich przypadkach, ocenę 5+ przypisuje się państwu domyślnie.

W 2016 r. Polsce przyznano 4 stopień w skali od 1 do 5+.

MIĘDZYNARODOWA ORGANIZACJA PRACY – MOP

Praca przymusowa i handel ludźmi

Prawie 21 milionów ludzi - troje na każde 1000 osób na całym świecie - jest ofiarami pracy przymusowej, uwięzionymi w pracy, do podjęcia której skłoniono ich podstępem lub zmuszono – pracy, z której nie mogą odejść.

Najwięcej osób na świecie wykonuje pracę przymusową w regionie Azji i Pacyfiku - 11,7 mln (56 procent wszystkich pracowników przymusowych), następnie w Afryce 3,7 mln (18 procent) i Ameryce Łacińskiej 1,8 miliona (9 procent).

Najwyższą liczbę ofiar pracy przymusowej na 1000 mieszkańców odnotowano w Europie Środkowej i Południowo-Wschodniej i regionach Afryki - odpowiednio 4,2 i 4,0 na 1000 mieszkańców. Najniższa liczba ofiar występuje w krajach rozwiniętych i państwach Unii Europejskiej - 1,5 na 1000 mieszkańców.

Stosunkowo wysoki wskaźnik występowania tego zjawiska w Europie Środkowej i Południowo-Wschodniej oraz we Wspólnocie Niepodległych Państw można wytłumaczyć faktem, że liczba ludności jest tu znacznie niższa niż na przykład w Azji, a jednocześnie zgłoszenia dotyczące przypadków handlu ludźmi i wykorzystywania seksualnego oraz pracy przymusowej narzuconej przez państwo są bardzo liczne w tym regionie.

Państwa rozwinięte i Unia Europejska mają 1,5 mln (7 procent) pracowników przymusowych, w krajach Europy Środkowej i Południowo-Wschodniej oraz Wspólnocie Niepodległych Państw jest ich 1,6 mln (7 procent). Na Bliskim Wschodzie takich osób jest około 600.000 (3 procenty).

Typologia pracy przymusowej

18,7 mln (90%) ludzi wykorzystywanych jest w sektorze prywatnym - przez osoby lub przedsiębiorstwa. Spośród nich 4,5 mln (22 procent) jest ofiarami wykorzystywania seksualnego i pracy przymusowej, 14,2 mln (68 procent) jest ofiarami pracy przymusowej w takich sektorach gospodarki, jak: rolnictwo, budownictwo, praca domowa lub produkcja.

2,2 mln (10%) wykonuje pracę przymusową narzuconą przez państwo, na przykład w zakładach karnych, na rzecz wojska państwo lub rebelianckich sił zbrojnych.

Profil ofiar

5,5 mln (26%) ofiar jest w wieku poniżej 18 roku życia.

9,1 mln ofiar (44%) to migranci, przenoszący się wewnątrz kraju lub poza jego granice. Większość, 11,8 mln (56%) zmuszanych jest do pracy w miejscu ich pochodzenia lub zamieszkania. Migracja poza granice kraju jest silnie powiązana z pracą przymusową w formie wykorzystywania seksualnego.

FUNDUSZ NARODÓW ZJEDNOCZONYCH NA RZECZ DZIECI – UNICEF

Praca dzieci

UNICEF szacuje, że na świecie pracuje około 150 mln dzieci.

Dzieci na całym świecie rutynowo wykonują płatne i bezpłatne prace, które nie są szkodliwe dla ich zdrowia. Jednakże, definicja pracy dzieci zakłada, że do dzieci pracujących zaliczane są tylko takie, które są zbyt młode, żeby pracować lub takie, które wykonują czynności niebezpieczne, mogące zagrozić ich rozwojowi fizycznemu, umysłowemu, społecznemu i edukacyjnemu. Najwyższy wskaźnik pracy dzieci odnotowano w Afryce Subsaharyjskiej. Na Bliskim Wschodzie, w Afryce Północnej i Azji Wschodniej oraz Pacyfiku 10 % dzieci między 5 i 14 rokiem życia wykonuje prace szkodliwe dla ich zdrowia. W Ameryce Łacińskiej i na Karaibach pracuje 9 % dzieci. W krajach najstabilniej rozwiniętych, prawie jedna czwarta dzieci (w wieku od 5 do 14) wykonuje pracę, która jest uważana za szkodliwą dla ich zdrowia i rozwoju.

Większość dzieci pracuje w gospodarstwach rolnych, które produkują produkty konsumenne, takie jak kakao, kawa, bawełna, guma itp.

20 milionów dzieci jest zatrudnionych w fabrykach przy produkcji odzieży, dywanów, zabawek, zapalek i ręcznie skręcanych papierosów.

W ciągu ostatniej dekady liczba dzieci zmuszanych do udziału w konfliktach zbrojnych wzrosła do 300.000.

BIURO NARODÓW ZJEDNOCZONYCH DS. NARKOTYKÓW I PRZESTĘPCZOŚCI – UNODC

Handel ludźmi

Według raportu UNODC najbardziej rozpowszechnioną formą handlu ludźmi (79%) jest wykorzystywanie seksualne. Ofiarami wykorzystywania seksualnego są głównie kobiety i dziewczęta.

Drugą najczęstszą formą handlu ludźmi jest praca przymusowa (18%), choć dane te mogą być błędne, ponieważ praca przymusowa jest rzadziej wykrywana i zgłaszana niż handel ludźmi w celach seksualnych.

Na całym świecie, prawie 20% wszystkich ofiar handlu ludźmi to dzieci. Jednak w niektórych częściach Afryki i regionie Mekongu, dzieci stanowią większość (nawet 100% w niektórych częściach Afryki Zachodniej).

Chociaż handel ludźmi zdaje się sugerować, że dotyczy on osób przemieszczających się po świecie, to jednak wykorzystywanie najczęściej odbywa się blisko domu. Dane pokazują, że wewnątrzregionalny i krajowy handel są najczęstszymi formami handlu ludźmi.

Osiągnięcie równości kobiet i mężczyzn oraz wyeliminowanie wszelkich form dyskryminacji wobec kobiet są podstawowymi prawami człowieka i wartością Organizacji Narodów Zjednoczonych. Podstawową zasadą w Karcie Narodów Zjednoczonych przyjętą przez światowych liderów w 1945 roku są "równe prawa kobiet i mężczyzn", a ochrona i promowanie praw kobiet jest obowiązkiem wszystkich państw. Jednak na całym świecie miliony kobiet przez całe swoje życie nadal doświadczą regularnego naruszania praw, a realizacja praw kobiet nie zawsze była i jest priorytetem. Wciąż miliony kobiet na świecie doświadczą różnych form dyskryminacji.

Różnego rodzaju prawa i polityki zakazują kobietom równego dostępu do ziemi, nieruchomości i mieszkań.

Dyskryminacja ekonomiczna i społeczna skutkuje mniejszymi i gorszymi możliwościami dokonywania wyborów życiowych przez kobiety, czyniąc je podatnymi na handel ludźmi.

Przemoc uwarunkowana płcią dotyka co najmniej 30% kobiet na świecie.

Kobiety są pozbawiane swoich praw seksualnych i reprodukcyjnych.

Kobiety i dziewczęta na całym świecie wciąż wydawane są za mąż jako dzieci lub są ofiarami handlu ludźmi w celu pracy przymusowej i niewolnictwa.

Odmawia im się dostępu do edukacji i udziału w życiu politycznym.

Kobiety są ofiarami konfliktów, gdzie gwałt stosowany jest jako broń wojenna.

Na całym świecie liczba zgonów związanych z ciążą i porodem jest niepotrzebnie wysoka, a kobiety nie mają możliwości swobodnego dokonywania wyborów osobistych.

Ponadto, niektóre grupy kobiet doświadczają wielokrotnych form dyskryminacji - ze względu na takie czynniki, jak: wiek, pochodzenie etniczne, niepełnosprawność, czy status społeczno-ekonomiczny – dodatkowo do dyskryminacji ze względu na płeć.

Obrońcy praw kobiety są odrzucani/wykluczani przez swoje społeczności i postrzegani jako zagrożenie dla religii, honoru i kultury.

Świat pracy

Kobiety i mężczyźni w dalszym ciągu uczestniczą w rynku pracy na nierównych zasadach. We wszystkich krajach nadal występują duże nierówności płci, które mają trwały charakter.

Więcej kobiet niż mężczyzn wykonuje pracę szczególnie niepewną, nisko opłacaną i niedocenianą.

Na całym świecie, kobiety zarabiają mniej niż mężczyźni. Kobiety w większości krajów zarabiają średnio tylko 60 do 75 procent płac mężczyzn.

Kobiety częściej niż mężczyźni pracują w szarej strefie zatrudnienia.

Dziesiątki milionów kobiet i dziewcząt na całym świecie jest zatrudnianych w prywatnych gospodarstwach domowych. Są one jedną z najbardziej eksploatowanych i wykorzystywanych grup pracowniczych na świecie, często pracując do 18 godzin na dobę, siedem dni w tygodniu, za wynagrodzenie znacznie niższe od płacy minimalnej. Są zamykane w swoim miejscu pracy i narażone na przemoc fizyczną i seksualną. Dzieci i migrujący pracownicy domowi to najbardziej narażone grupy pracowników.

Różnice płci w prawie dotyczą zarówno rozwiniętych jak i rozwijających się gospodarek, i mają wpływ na kobiety we wszystkich regionach. W prawie 90 procentach z 143 badanych krajów istnieje co najmniej jedna różnica prawna ograniczająca możliwości ekonomiczne kobiet. Spośród nich, w 79 państwach obowiązują przepisy, które ograniczają rodzaje pracy, które kobiety mogą wykonywać. W 15 krajach mężczyźni mogą wyrazić sprzeciw wobec pracy ich żon i uniemożliwić im przyjęcie do pracy.

Linki:

Powszechna Deklaracja Praw Człowieka <http://www.unic.un.org.pl/dokumenty/deklaracja.php>

Wysoki Komisarz NZ ds. Praw Człowieka http://www.unic.un.org.pl/prawa_czlowieka/organyoniz_wkpc.php

Prawa człowieka http://www.unic.un.org.pl/prawa_czlowieka/